

KONU

FİİLİMSİ: Fiillere getirilen birtakım eklerle oluşturulan; fiillerin isim, sıfat, zarf şeklini yapan sözcüklere fiilimsi denir.

Fiilimsiler, eylemden türeyen, ancak eylemin bütün özelliklerini göstermeyen sözcüklerdir.

Fiilimsiler, fiillere getirilen "fiilimsi ekleri" ile ortaya çıkarlar.

Fiillerin üzerine getirilen bu eklerle fiiller isim, sıfat ve zarfa dönüştürülürler.

ZARF-FİİL (BAĞ-FİİL, ULAÇ)

Fiillere getirilen "-ken, -alı (-eli), -madan (-meden), -ince (-ınca / -unca / -ünce), -ip (-ıp / -up / -üp), -arak (-erek), -dıkça (-dikçe / -dukça / -dükçe / -tıkça / -tikçe / -tukça / -tükçe), -e... -e (-a... -a), -r... -maz (-r... -mez), -casına (-cesine), -meksizin (-maksızın), -dığında (-diğinde / -duğunda / -dügünde / -tığında / -tiğinde / -tuğunda / -tüğünde)" ekleriyle oluşturulan sözcüklerdir. Bağ fiillere "ulaç" da denir.

KENYALI ESİYE gelİR gelMEZ İNCE İPİ ARAKlaMADAN durMAKSIZIN koşA koşA gitTİĞİNDE oldUKÇA gençti.

Beni görmeden buradan gittiğine inanamıyorum.

Zarf Fiil Fiil

Arkadaşına çağırarak salona doğru gitmiş.

Zarf Fiil Fiil

Kurban kesilirken herkes çok dikkatliydi.

Zarf Fiil Fiil

<< Zarf fiiller bağlama, zaman, durum ve sebep ilişkileri kurarlar.

Bağlama ilişkisi "-ıp-ıp-up-üp" ekiyle yapılır.

Dün geldi. İşlerin başına geçti.

Dün gelip işlerin başına geçti.

Durum ilişkisi "-erek, -e, -a-a, -meden, -meksizin, -cesine" ekleriyle yapılır. Fiilin nasıllığını bildirir.

Çevreyi kirletenlere düşünmeden müdahale etti.

Zaman ilişkisi "-ince, -dikçe, -diğinde, -ken, -meden, -r, -mez, eli, inceye, esiye" ekleriyle yapılır. Fiilin zamanını bildirir.

Sabah oldukça umutlar hep canlı olacaktır.

Sen gelene kadar biz burada bekleyeceğiz.

Sebebi ilişkisi "-diği, -eceği" ekleriyle türetilir ve "-den dolayı, için, -den ötürü" edatlarıyla birlikte kullanılır.

Çok geç yattığından sabah uykusuz kaldı.

ALİŞTIRMA

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki cümlelerde yer alan zarf fiilleri bulunuz ve yuvarlak içerisinde alınız.

İçeri girer girmez en yakındaki masaya oturdu.

Okulu bitireli tam üç yıl olmuş.

Konuşarak halletmeliyiz bütün problemleri.

Küçükken güle oynaya vakit geçirirdik.

Sizinle Giresun'a gelince bu konuları görüşürüz.

Ders çalışırken annemin bıraktığı çerezleri yemişim.

Suçlular yakalandığında herkes rahat bir nefes aldı.

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki cümlelerde zarf fiilleri bulunuz; bağlama, zaman, neden ve durum ilişkilerinden hangilerini verdiğini altlarındaki alanlara yazınız.

Küçük kız arkasına baka baka oradan uzaklaştı.

[.....]

Kütüphaneden gelirken eski bir arkadaşıyla karşılaştı.

[.....]

Kendisini hasta edebileceği için kirli suyu içmedi.

[.....]

Bütün ipleri birbirine bağlayıp uzun bir oluşturdular.

[.....]

En güzel eteğim dikenlere takılarak yırtılmış.

[.....]

Beni görür görmez babasına haber vermeye gitti.

[.....]

Becerikli öğrencileri belirleyip bir ekip oluşturmalyız.

[.....]

Abisine çok kızdığından masadan kalktı.

[.....]

Polis gelesiye kadar olay bitmişti.

[.....]

Suçluları yargılcasına bir bakışı vardır.

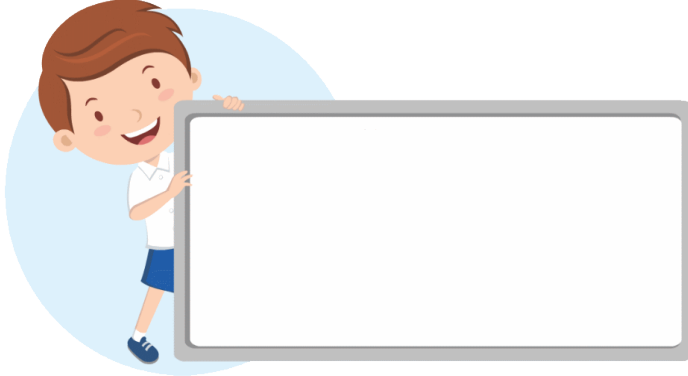
[.....]

ETKİNLİK

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki metinde yer alan zarf fiilleri bularak alttaki alana yazınız.

Sabır insanlar için olaylar karşısında dayanma gücü veren bir erdemdir. Olay yaşanır yaşanmaz ilk zorluğa karşı koyabilmektir sabır. Sonradan insan zaten yaşanan olaylara bir şekilde alışacaktır. Başta sabredip dayananlar sonradan daha da güçlü olacaktır. Olaylar karşısında soğukkanlılığını korurken çözüm ortaya koyacak olanlarda ancak bu yapıdaki kişilerdir.

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki cümlelerde yer alan zarf fiilleri bularak yuvarlak içine alınız daha sonra uygun ilişki alanına yazınız.

Kendini toplamadan hemen işe dönme.

Zamanında yapınca işler insanı yormaz.

Okuldan izin alıp proje yarışması için gittiler.

Buraya geldim geleli çok huzurluyum.

Çok konuştuğundan yorgun düşmüştür.

Şehre vardığında bana mutlaka telefon et.

Beni anladığından onunla çok iyi anlaşabiliyoruz.

Çocuklar güle oynaya parka doğru gidiyorlar.

Odayı temizleyip yemek yapmak için mutfığa geçti.

Üzgün girdiği odadan gülererek geri çıktı.

BAĞLAMA İLİŞKİSİ	DURUM İLİŞKİSİ	ZAMAN İLİŞKİSİ	SEBEP İLİŞKİSİ

TEST

1. Aşağıdakilerin hangisinde bağ fiil (ulaç) yoktur?

- A) Geç kalan çocuk koşu koşu okula gitti.
- B) Oltanın kolunu hızlı çekince balık kaçtı.
- C) Bizi evimizin kapısında bırakıp geri döndü.
- D) Onunla eski zamanlardan görülecek hesabım var.

2. Hangisinde bağ fiil zaman anlamı vermektedir?

- A) Kocaman ağaç çatırdayarak ortadan ikiye ayrıldı.
- B) Göz alabildiğine uzanan boş araziler gördük.
- C) Sen gidince buralarda hayatın tadı tuzu kalmadı.
- D) Zorlu geçit ziganaya döne döne tırmanıyorduk.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bağ-fiil vardır?

- A) Bana karşı çıkınca sinirlerime hakim olamadım.
- B) Dökülmüş yaprakları el arabasına dolduruyor.
- C) Kitap okumayı her gün mutlaka yaparım.
- D) Gelecek hafta tüm aile köye gideceğiz.

4. Altı çizililerden hangisi eylemi durum yönünden nitelemiştir?

- A) Sinirlenince gözü hiçbir şey görmezdi.
- B) Koşarken kitaplarını kaldırımdaki suya düşürdü.
- C) Bu sayfayı okuyunca mutlaka anlarsın.
- D) Sürekli gülerek karşısındakiyle konuşuyordu.

5. Aşağıdakilerin hangisinde bağ-fiil vardır?

- A) Yıkılan binalar doğanın can damarını kuruttu.
- B) Ödenecek borçlar için bankaya para çekmeye gitti.
- C) Farklı insanları tanıdıkça daha kültürlü olacaksın.
- D) Eve ekmek götürmek için çalışmak zorundayız.

6. Aşağıda verilen cümlelerde kullanılan ulaçlardan hangisi, kullanıldığı cümleye farklı bir anlam katmıştır?

- A) Elinden geldiğince arkadaşlarına yardım eder.
- B) Otobüse binerken valizini bagaja vermeyi unuttu.
- C) Havalarda soğuyalı minik kedi ortalıkta gözükmedi.
- D) Okulu bitirince memur olmak için sınavlara girdi.

7. Zarf fiiller cümlelerin anlamını zaman bakımından tamamlar.

Aşağı verilen cümlelerin hangisi bu açıklamayı örneklemez?

- A) Çocuk yeni oyuncakıyla güle oynaya eve gidiyordu.
- B) Senin yanına gelince beni aramasını söyler misin?
- C) Soğuk bizi titretirken, o hala kardan adam yapıyor.
- D) Bu sözü almadan buradan hiçbir yere gitmeyeceğim.